

Јубиларне белешке за 11. јул 2010.

„Како једна таква лаж успева да опстане упркос недостатку доказа и великој количини противдоказа? Какви су то политички и медијски чиниоци и карактеристике услед којих се ово догађа и који допуштају да таква ситуацији настане у једном мање-више слободном друштву?“

То су питања која ми је 11. јула упутио пријатељ из Сједињених Држава, професор Едвард Херман, веома истакнута особа у академском свету и интелектуалац првог реда. Он је запањен невиђеним успехом сребреничке пропаганде и као пример наводи како у данашњем Њујорк Тајмсу дописница Марлиса Симонс и даље мирно пише о „депортацији“ жена и деце и о „8.000“ мушкараца и дечака који су ускоро затим били „стрељани.“

Интересантно је колико се утисци професора Хермана, са његове америчке осматрачнице, разликују од мојих које сам ја такође данас, 11. јула, стекао посматрајући исте догађаје са моје тренутне осматрачнице на Балкану.

Опште одлике напада на сва чула и на све емотивне капацитете гледалаца биле су вероватно сличне на оба места, али била је ипак једна разлика, која се осећала у Босни. Представа је технички била организована солидно, али јој је овог пута упадљиво недостајало нешто: елан и самопоуздање из претходних година. Ни премијера „Сребреничке кантате“ (не, није је компоновао Бах мада би сигурно био морално уцењен да то учини да је жив) ни наметљиво присуство турског председника владе Ердогана, који је очигледно дошао не да се придружи у жалости него да подвуче улогу арбитра у кошкањима међу провинцијама свога бившег царства, нису успели да надокнаде недостатак оне врсте динамизма који је обележавао раније перформансе ове врсте.

Зашто је то било тако, докучићемо посматрајући даљи развој догађаја. Али овог пута тежиште општег блејања било је умерено са драматизације судбине жртава на нимало суптилно порицање права Републике Српске, као творевине наводно настале на темељу геноцида који им се догодио, да даље постоји. У толико речи, у свом обраћању

присутнима то је изјавио сури и мргодни Харис Силајџић, на свега неколико корака од такође присутног Високог представника Валентина Инцка. На тај груби и јавни напад на важеће политичко устројство у БиХ, који не би прошао без коментара да га је направио вођа српског народа у БиХ, Инцко је остао равнодушан. Нити је реаговао применом Бонских овлашћења да Силајџића на лицу места смени, нити је померио руку да дрском и неурачунљивом реликту ратног лудила јавно запуши уста.

Најинтересантнија, и најсимптоматичнија, личност на скупу био је лукави реис Мустафа Церић. Он јасно осећа нешто што опортунистичко вођство из Сарајева слабо препознаје, а слуђене масе – уопште не сањају. Симптоматичне су и пуне значења (а у великој мери и интуитивне истине) његове речи упућене окупљеним вазалним балканским поглавицама и западним „екселенцијама“, пошто су сви они издекламовали своје блутаве фразе усиљене солидарности и саучешћа: „Чули смо шта сте нам рекли, али шта вам је у срцима – ми то не знамо.“ Реис је у праву, можда више него што је стварно способан да замисли, али на исти начин као она баба која је дала грош да уђе у коло да би тек касније почела да преиспитује мудрост своје одлуке.

Префригани реис тачно је осетио да је од уста до „срца“ западних пријатеља огроман дисконтинуитет и да се код њих та два органа налазе у сасвим различитим сферама. Међутим, оптерећен својим идеолошким предрасудама, поред све своје проицљивости, реис сигурно неће успети никада да се са разумљивог разочарења бабе која се лакомислено ухватила у коло уздигне на следећи плато аналитичке спознаје:

Жртвован у Сребреници физички од својих [\[1\]](#) – и то са највећим цинизмом – 1995. године, муслимански народ је то и даље, само сада политички. Уместо да делује сложно са својим српским суседима и рођацима, што је апсолутно једини начин да постане значајан фактор способан да заштити своје виталне интересе на Балкану и у Европи, иако релативно већински, муслимански народ је сатеран у објективно најнеповољнији територијални и политички гето у Босни и Херцеговини. У том гету, он се налази у положају апсолутне зависности где домаћи или странци – али увек други – вођени искључиво својим интересима и геополитичким потребама, обликују његову судбину. А што је најфаталније, његова једина спона са спољашњим светом, који му, ни у моралном ни у било којем другом смислу није ни мало наклоњен – ни на Истоку ни на Западу – управо је егоистична, аморална и бескрајно глупа управљачка каста поникла из његових сопствених редова.

Познати аутор и аналитичарка, Дајана Џонстон, покренула је пре неколико година дебату о „коришћењу Сребренице“ или, на енглеском, the uses of Srebrenica. [\[2\]](#) Како она

објашњава свој аналитички приступ, за њу у првом плану није питање: шта се догодило, већ: каква је корист од тога?

Међу многобројним заинтересованим странама, које систематски експлоатишу политички рудник који се зове Сребреница, треба посебно издвојити једну групу корисника: политичку елиту која усмерава начин мишљења, свест и колективну визију муслиманске заједнице у Босни и Херцеговини. Њима је Сребреница драгоцене као средство за масовну мобилизацију и – што је можда подједнако важно – за трајну диференцијацију муслиманских маса од друге велике и у свим битним погледима, осим верског, сличне, српске заједнице. Сребреница, са својом конотацијом покушаја да се затре мало исламско острвце окружено морем непријатеља, далеко од своје духовне и цивилизацијске матице, идеална је као повод за распиривање непрестаног осећања несигурности и угрожености. Чаробни фрулаши из самообнављајућег политичког естаблишмента у Сарајеву то осећање претварају у непресушни политички капитал: они су једини способни да своме народу пруже адекватну заштиту од тих смртних опасности.

Сребреница муслиманском естаблишменту служи као савршени механизам којим се обезбеђује да народ, којег су већ немилосрдно сатерали у конформистички тор, неће смоћи храбрости да из њега искорачи зато што је убеђен да га напољу чекају, не суседи или рођаци, него свирепи непријатељи, жељни да га униште. Под плаштом Сребренице, беговска контрареволуција, која је отпочела чим је постало јасно да су бившем режиму били одбројани дани, моћи ће неприметно да се консолидује док је пажња свих вешто одвраћена другде, на лажне пароле повратка Исламу и развијање бошњачког идентитета.

Сребреница је механизам масовног збијања и контроле о каквом елите само могу да сањају. За муслиманско руководство, десакрализација сребреничког култа је незамислива. Сарајево неће пристати никада на поштено истраживање тог догађаја, јер то не само да би угрозило једну од најважнијих полуга његове политичке моћи над сопственим масама, већ би могло и да компромитује катастрофално ратне поступке његових најауторитативнијих кругова.

Колико су самозване и самонаметнуте вође муслиманске заједнице корисници Сребренице, толико је муслимански народ Босне и Херцеговине њен монументални губитник.

Та каста муслиманском народу никада неће цитирати отрежњујуће упозорење Хане Арент, које би требало да буду истакнуто у свакој муслиманској кући, одмах поред слике светилишта у Меки:

«Само глупост може да осмисли политику која се за заштиту ослања на неку далеку империјалну силу, док од себе отуђује благонаклоност суседа.» [\[3\]](#)

За пример како та глупост функционише у пракси, довољно је чути изјаву америчког конгресмена Тома Лантоша, наводног великог пријатеља балканских Муслимана, који је једном недавном приликом ипак открио своје прагматичне карте:

«...ово треба да подсети све државе у свету које су под муслиманским вођством да то пружа још један пример како Сједињене Државе предводе у стварању већински муслиманске државе у самом срцу Европе. Ово треба да забележе не само одговорне вође муслиманских држава као што је Индонезија, већ такође и џихадисти свих могућих фела.» [\[4\]](#)

Подршка коју хумани пријатељи са Запада привидно нуде, али из тренутних геополитичких интереса, може бити повучена у сваком тренутку, ако би се ситуација која је условљава променила. Светска медијска машинерија, која је мобилизована за одржавање мита о једном геноциду који се није догодио, такође може бити демобилисана у сваком тренутку ако би се проценило да ефекти тога мита више нису корисни или неопходни. Подразумева се да без те глобалне пропагандне логистике, коју босанскохерцеговачки Муслимани уопште не контролишу, нити могу на њу да утичу, а која привидно држи њихову страну само због тренутног преклапања стратешких интереса и која, као и овог 11. јула, и њих користи само у улози статиста, од сребреничке приче не би било ништа. Нико не би обраћао ни најмању пажњу на тугу муслиманских мајки Сребренице, као што апсолутно нико не обраћа пажњу ни на тугу српских. Или ирачких, или авганистанских.

Лажна Сребреница, чија се срж састоји из гнусног злочина који се није догодио, који Срби нису починили и који они никада неће прихватити као своје заједничко дело, циљано је изграђена као трајна и непремостива препрека јединству две верске заједнице које су саставни делови истог народа. То је један од начина коришћења, *uses*, како би се изразила Дајана Џонстон, сребреничког култа. Права Сребреница, онај део званичног наратива који одговара стварности, као и скоро потпуно заташкани други део

који се односи на масовно страдање припадника српске заједнице у Сребреници у истом периоду, корисна је, али на дијаметрално супротан начин. Подељена патња људе зближава и солидарише. Сагледавање несреће између 1992. и 1995. као заједничке и узајамне, уместо само једностране, најближе је гаранцији да људи више неће дозволити да их ико наговори да се та несрећа понови. За кориснике Сребренице, таква спознаја било би катастрофа и они ће се свим расположивим средствима борити да је спрече. Ми се морамо борити још упорније да се та „катастрофа“ догоди што пре.

Деценију и по после завршетка рата, Сребреница је енигма која изазива безброј питања на која још увек имамо врло мало поштених одговора. Једино што са сигурношћу можемо рећи је то, да се тај мит који трује налази ван домена истине. Ми морамо уложити сав потребни труд да тај отровни мит неутралишемо истином, и да га заменимо приказом догађаја који, бар у својим основним цртама, одговарати стварности. Само на тај начин народ Сребренице оствариће ону вредност за коју, у тренутном стању своје свести, он можда не схвата да му је најбитнија, али која би требало да то буде зато што му заиста јесте најпотребнија: вечни мир, са собом и са својим суседима.

[1] То је исказ Хакије Мехољића, у вези са предлогом америчког председника Клинтона Алији Изетбеговићу шта би требало да се догоди да би се створили политички и психолошки услови за америчку интервенцију у прилог муслиманској страни. Мехољић описује посету Сарајеву делегације из Сребренице, чији је и он био члан, у септембру 1993. и разговор који је вођен са Изетбеговићем том приликом: „Алија Изетбеговић је тада 1993. тражио не да се убије, него закоље 5.000 Бошњака у Сребреници. Били смо у сарајевском хотелу "Холидеј ин" када сам устао и питао га да ли је он луд и ко ће поубијати толики народ. Послије тога чекао се само повољан тренутак да се умијеша међународна заједница и то је пало на Сребреницу. Алија Изетбеговић је аминовао да се дозволи геноцид, а Срби су насјели на нешто што је раније спремано.“ Глас Српске (Бања Лука), 22. април 2010.

[2] Diana Johnstone, Srebrenica Revisited, Counterpunch, 12 октобар, 2005: <http://www.counterpunch.org/johnstone10122005.html>

Неке од набројаних користи: образложење за будуће „превентивне“ агресије, средство за неограничено политичко уцењивање Србије и довођење њеног руководства у стање потпуне послушности, мит који перманентно трује односе између све главне заједнице у БиХ и условљава неопходност страног присуства и посредништва...

[3] Hannah Arendt: "Only folly could dictate a policy which trusts a distant imperial power for protection, while alienating the goodwill of neighbours."

[4] Huffington Post, 20 април, 2007. У оригиналу и у проширеној верзији: **„Let me just raise a few items, Mr. Secretary. The first one: just a reminder to the predominantly Muslim-led governments in this world that here is yet another example that the United States leads the way for the creation of a predominantly Muslim country in the very heart of Europe. This should be noted by both responsible leaders of Islamic governments, such as Indonesia, and also for jihadists of all color and hue. The United States’ principles are universal, and in this instance, the United States stands foursquare for the creation of an overwhelmingly Muslim country in the very heart of Europe**
.“

Лантош је том приликом конкретно имао у виду нарко-државицу Косово, која је управо била једнострано проглашена уз подршку западних спонзора који су желели на тај начин да муслиманском свету пошаљу поруку на коју се односе Лантошеве речи. Али, *mutatis mutandis*, та порука „подршке“ упућује се и босанским Муслиманима. Посебно је – и врло релевантно – питање шта је са применом тих „универзалних вредности“ у Ираку и Авганистану, где је у колонијалним ратовима задњих година побијено на стотине хиљада Муслимана, дакле најмање по једна Сребреница седмично, да поменемо само неколико тачака где се дешавају врло непријатне ствари које „подршка“ балканским Муслиманима има задатак да релативизује и замагли.